

UPPSALA
UNIVERSITET

Fördragskonform tolkning

**Kränker Sverige rätten till ett självständigt liv?
17 april 2019**

**Patrik Bremdal
Juridiska institutionen
Patrik.bremdal@jur.uu.se**

UPPSALA
UNIVERSITET

Vad är egentligen folkrätt?

För det första....

- **Är det stater som är utgångspunkten**
 - **Folkrätt är resultatet av frivilliga överenskommelser mellan stater**
 - **Stater är bärare av folkrättsliga rättigheter och skyldigheter**
 - **Stater tillämpar folkrätt**

För det andra....

- **Är det vissa källor som avgör innehållet**
 - **Internationella överenskommelser**
 - **Ingås av stater**
 - **Internationell sedvanerätt**
 - **Utgår från staters handlande**
 - **Allmänna rättsgrundsatser**
 - **Bl. a. normer som lånas från nationell rätt**

För det andra....

- **Är det vissa källor som avgör innehållet**
 - **Andra kompletterande källor**
 - **Rättsliga avgöranden**
 - **Doktrin**
 - **Soft law?**
 - **Avgöranden och uttalanden från traktatsorgan?**

För det tredje....

- **Är det staten som hålls ansvarig**
 - **Stater är frivilligt bundna av folkrätten**
 - **Dock inte ”obunden” hur som helst**
 - **Vid brott mot folkrätten blir en stat ansvarig och vissa rättsföljder inträder (ARSIWA)**
 - **Rättsverkningar är inte huvudproblemet**
 - **Istället bristen på organ som kan genomdriva rätten**

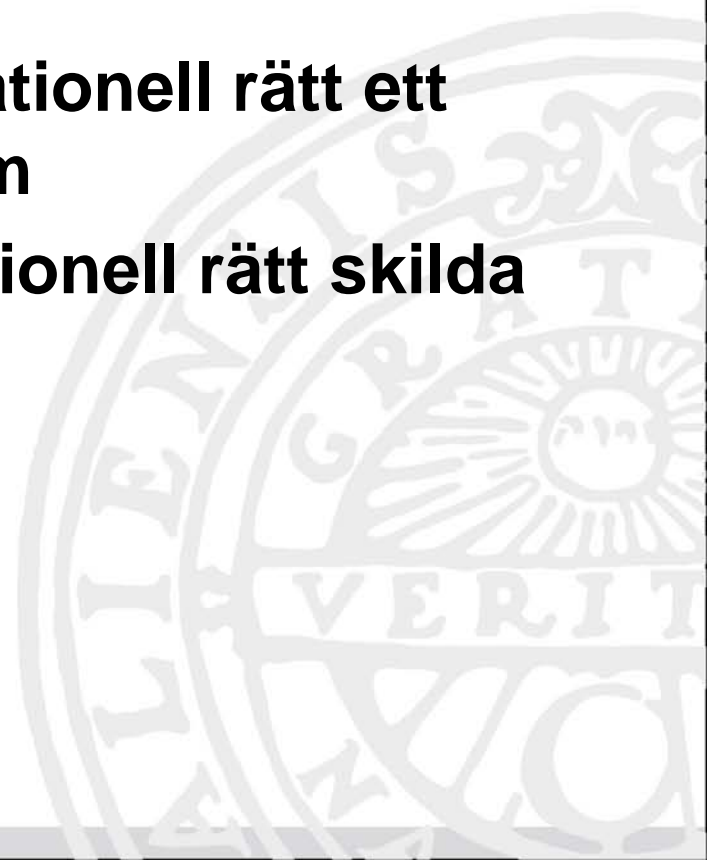
UPPSALA
UNIVERSITET

Hur förhåller sig folkrätten till den svenska rätten?

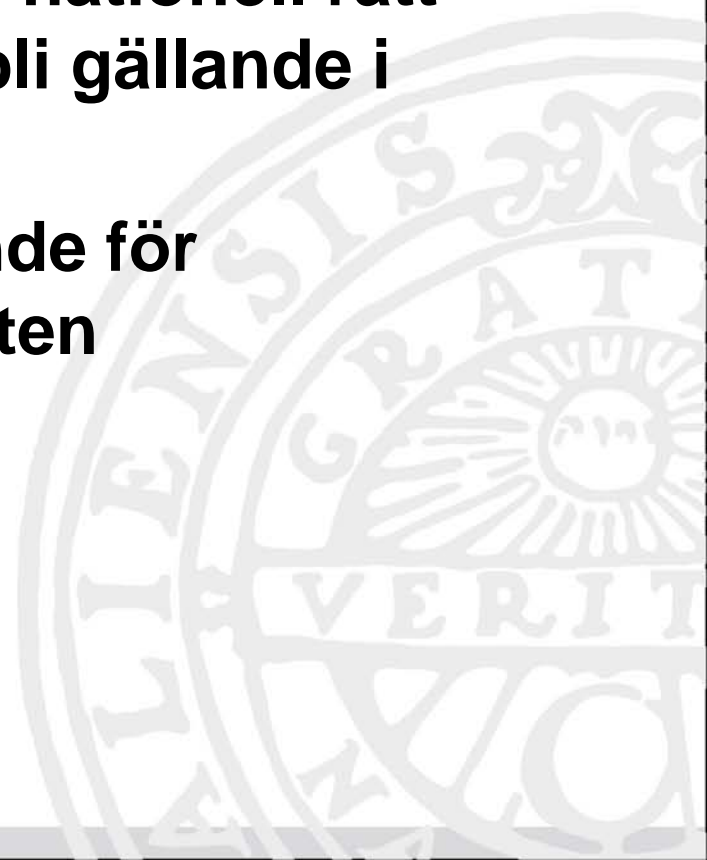
Folkrättens vs nationell rätt

- **Det beror på....**
 - **Monoism eller dualism**
 - **Monoism: Folkrätt och nationell rätt ett sammanhängande system**
 - **Dualism: Folkrätt och nationell rätt skilda system**

Folkrättens vs nationell rätt

- **Sverige är en dualism**
 - **Traktatet måste ombildas till nationell rätt genom normgivning för att bli gällande i nationell rätt**
 - **Nationell rätt blir avgörande för förverkligandet av folkrätten**

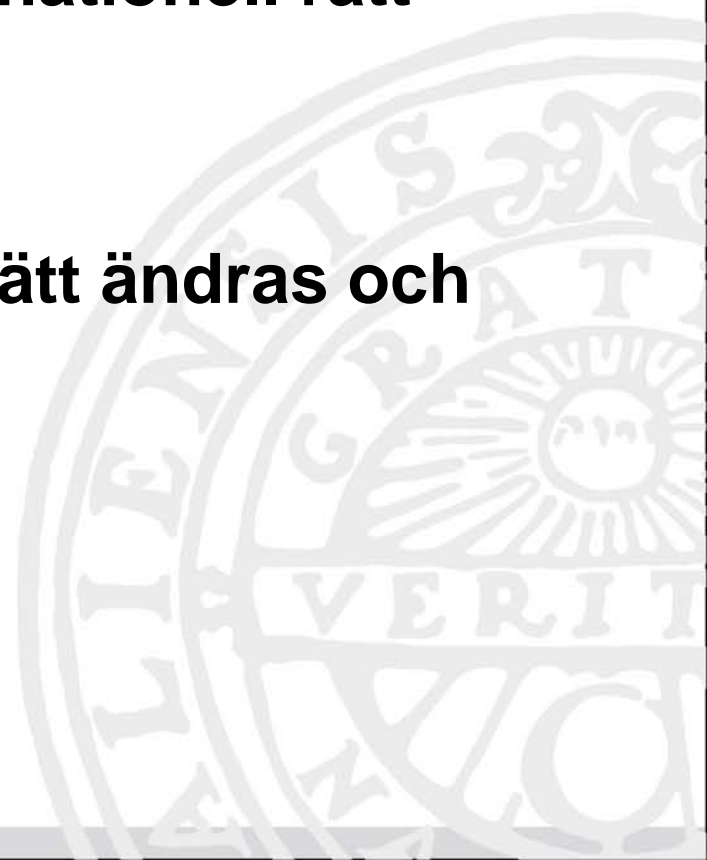
Folkrättens vs nationell rätt

- **Dualism**
 - **Två huvudsakliga vägar in i nationell rätt**
 - **Inkorporering**
 - **Att hela traktatet görs till nationell rätt**
 - **Transformering**

Folkrättens vs nationell rätt

- **Dualism**
 - **Två huvudsakliga vägar in i nationell rätt**
 - **Inkorporering**
 - **Transformering**
 - **Att befintlig nationell rätt ändras och anpassas till traktatet**

Folkrättens vs nationell rätt

- **Dualism**
 - Innebär att det inte är det internationella traktatet som tillämpas i domstol eller av rättstillämpande myndigheter
 - Istället är det den nationella rätten som är utgångspunkten
 - Fördragskonform tolkning som metod

UPPSALA
UNIVERSITET

Vad är fördragskonform tolkning?

Så vad är fördragskonform tolkning?

- **”Nationell rätt ska tolkas i ljuset av traktatet”**
 - **Vad betyder det....?**

© artpic

Så vad är fördragskonform tolkning?

- **”Nationell rätt ska tolkas i ljuset av traktatet”**
 - **Två varianter av fördragskonform tolkning**
 - **Stark – i förhållande till Europarätten**
 - **Svag – i förhållande till annan folkrätt**
 - **Varför olika varianter?**
 - **Dualism – Folkrätt**
 - **Maktöverlämnande – EU-rätten**
 - **Inkorporering – EKMR**

Så vad är fördragskonform tolkning?

- **”Nationell rätt ska tolkas i ljuset av traktatet”**
 - **EU-rätten**
 - **Enligt EU-rättsliga principer har EU-rätten företräde framför nationell rätt inkl grundlag**
 - **Dock Solange-principen**
 - **Jämför RF 10:6**
 - **Inte röra principerna för statsskicket**
 - **Rättighetsskydd som i RF och EKMR**

FÖRETRÄDESPRINCIPEN

Så vad är fördragskonform tolkning?

- **”Nationell rätt ska tolkas i ljuset av traktatet”**
 - **EKMR**
 - **Konventionen är svensk lag och därför direkt tillämplig i nationell rätt**
 - **Dessutom semikonstitutionell status i och med regleringen i RF 2:19**
 - **”ges en särskild vikt i fall av konflikt med inhemska lagbestämmelser”**

Så vad är fördragskonform tolkning?

- **”Nationell rätt ska tolkas i ljuset av traktatet”**
 - **EKMR**
 - Är det en ”verklig” normkonflikt
 - Finns möjlighet att tolka nationell regel så att den inte står i strid med EKMR?
 - Lex posterior eller lex specialis?
 - Idag – EKMR ges företräde?
 - T ex Åke Green

STARK FÖRDRAGSKONFORM TOLKNING

Så vad är fördragskonform tolkning?

- **”Nationell rätt ska tolkas i ljuset av traktatet”**
 - **Annan folkrätt**
 - Är det en ”verklig” normkonflikt
 - Använda folkrättsliga källor
 - Finns möjlighet att tolka nationell regel så att den inte står i strid med den folkrättsliga förpliktelsen?
 - Nationell rätt har företräde

SVAG FÖRDRAGSKONFORM TOLKNING

UPPSALA
UNIVERSITET

Hur ska myndigheter förhålla sig till folkrätten?

Hur ser det ut idag?

- **Rapport om fördragskonform tolkning**
 - **Regeringsuppdrag**
 - **Utfördes av Maria Grahn Farley och Patrik Bremdal**
 - **Bl a undersöka hur principen om och hur principen om fördragskonform tolkning tillämpas av myndigheter i samband med beslut och i annan verksamhet**

Hur ser det ut idag?

- **Rapport om fördragskonform tolkning**
 - **Resultat avseende myndigheter**
 - **Principen inte synbart tillämpad i beslutande verksamhet**
 - **Finns en tydlig vilja hos myndigheter att anpassa verksamhet utifrån MR**
 - **Barnkonventionen**
 - **Jämställdhet / icke-diskriminering**
 - **Principen tillämpad indirekt i faktisk verksamhet**

Varför ser det ut som det gör?

- **Rapport om fördragskonform tolkning**
 - **Slutsatser**
 - **För lite folk- och statsrättslig kompetens**
 - **Otydlig styrning från regeringen**
 - **Vad ska tillämpas när och hur?**
 - **Nationell rätt förutsätts vara i överensstämmelse med MR**
 - **Tid i förhållande till beslutsbörda**

Vad kan och bör myndigheter göra?

- **Hur kan folkrätten tillämpas av myndigheter**
 - **Ansvarsfördelning mellan myndighet och regering?**
 - **Vad ska lösas genom lagstiftning?**
 - **Vad ska lösas genom styrning?**
 - **Vilket ansvar har myndigheten?**

Vad kan och bör myndigheter göra?

- Hur ska myndigheter veta vad folkrätten och en fördragskonform tolkning kräver?
 - Kunskap om tillämpliga konventioner?
 - Utbildning i folkrättslig metod?
 - Vilka källor ska användas?
 - Tillgång till rättskällor?
 - Vilken ställning har kommittéuttalanden?
 - Skillnad i beslutande verksamhet och i den faktiska verksamheten?

Att vara anställd i staten

- **”I medborgarnas tjänst”**
 - I förlängningen anställd av folket
 - Arbeta för medborgarnas intressen
- **Bunden av rättsprinciper**
 - Legalitet (RF 1:1 st 3)
 - Objektivitet (RF 1:9)
 - Mänskliga rättigheter (RF 2 kap + EKMR)
 - Statliga värdegrunden

UPPSALA
UNIVERSITET

Tack för uppmärksamheten!

Patrik Bremdal
Juridiska institutionen
patrik.bremdal@jur.uu.se

